

دفتر مطالعات مالی و حسابداری مدیریت(۱)

تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی

(با تجدید نظر)

نشریه شماره ۱۲۹

تألیف:

دکتر فضل‌ا... اکبری

از انتشارات

مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی
سازمان حسابرسی

۳- تجزیه و تحلیل سرمایه در گردش (۴) : در این

روش عوامل مؤثر در تغییرات وضعیت مالی شناخته می‌شود و موجبات افزایش یا کاهش پول مورد نیاز در فعالیت‌های جاری واحد تجاری تعیین می‌گردد.

۴- خطر سنجی (۵) : در این روش مواضع ایجاد خطر تعیین می‌شود. اصولاً از نظر اقتصادی و مالی هر نوع سرمایه‌گذاری و فعالیت تجاری از دو جهت باید ارزیابی شود، از نظر سودآوری و از لحاظ خطر یا خطراتی که متوجه سرمایه‌گذاری می‌گردد.

تجزیه و تحلیل درونی

تجزیه و تحلیل درونی روشی است که در آن اقلام یک ترازنامه و صورت سود و زیان یک دوره مالی و رابطه موجودین آنها مورد بررسی قرار می‌گیرد تا معیاری برای ارزیابی وضع مالی و اعتباری واحد تجاری که صورت‌های مالی به آن مربوط می‌شود به دست می‌آید. بنابراین در اینجا فقط صورت‌های مالی یک دوره مالی مورد تجزیه و تحلیل واقع می‌شود.

مراحل تجزیه و تحلیل درونی:

قدم اول در تجزیه و تحلیل درونی اطمینان یافتن از صحت و کامل بودن اطلاعاتی است که در ترازنامه مندرج می‌باشد. قدم بعدی بررسی سرفصل حساب‌های ترازنامه است مانند مطالبات و موجودی جنسی که در این بررسی ارقام مذکور را با سایر ارقام ترازنامه مقایسه می‌کنیم. در قدم نهایی نیزه بررسی نسبت‌ها و تفسیر نتیجه‌گیری از آنها در تجزیه و تحلیل می‌پردازیم. ذکر این نکته ضروری است که با وجود اهمیت محاسبه و مطالعه نسبت‌ها، نباید هیچگاه بررسی‌ها را در اسارت آنها مقید کرد و نتیجه‌گیری از آنها را مطلق و تغییر ناپذیر دانست.

طبقه‌بندی نسبت‌ها: نسبت‌ها را به چهار گروه طبقه‌بندی می‌کنند که به شرح زیر می‌باشد:

۱- نسبت‌های نقدینگی (۶) : نسبت‌های نقدینگی از مقایسه‌دارایی جاری یا اقلام تشکیل دهنده آن با بدھی جاری به دست می‌آید. اهم نسبت‌های نقدینگی نسبت جاری و نسبت آنی است.

کلیات

یکی از هدف‌های حسابداری تفسیر اطلاعات مالی و یا در واقع تسهیل استفاده از صورت‌های مالی به منظور تصمیم‌گیری اشخاص و مراجع مختلف است. ضرورت تفسیر صورت‌های مالی به نحوی که نیاز استفاده کنندگان مختلف از صورت‌های مالی را برآورد به پیدایش و توسعه روش‌ها و فنونی انجامیده که روابط بین ارقام مندرج در صورت‌های مالی را تعیین و امکان مقایسه، تعبیر و توجیه آنها را فراهم کرده است.

انتخاب ارقام و اطلاعات، مقایسه و تعیین رابطه بین آنها و ارزیابی حاصل از آن را تجزیه و تحلیل مالی می‌نامند. بنابراین، مرحله اول انتخاب ارقام و اطلاعاتی است که از بررسی و تفسیر آنها اخذ تصمیم امکان‌پذیر شود. مرحله دوم مقایسه و تنظیم و مشخص کردن روابط بین ارقام و بالاخره مرحله سوم تفسیر و ارزیابی نتایج حاصل از مرحله دوم است. در تجزیه و تحلیل مالی فرض بر این است که گذشته‌زمینه ساز آینده می‌شود و به این ترتیب نتیجه کوشش‌ها و تجارب گذشته که در صورت‌های مالی منعکس است مبنای بررسی واقع و نتایج به دست آمده راهنمای اخذ تصمیم نسبت به آینده قرار می‌گیرد.

روش‌های تجزیه و تحلیل مالی

در تجزیه و تحلیل مالی از چهار روش استفاده می‌شود:

۱- **تجزیه و تحلیل درونی** (۲) : در این روش مقدار و اهمیت نسبی‌های یک اقلام یک صورت مالی در مقام مقایسه با سایر اقلام همان صورت تعیین می‌گردد.

۲- **تجزیه و تحلیل مقایسه‌ای** (۲) : در این روش صورت‌های مالی دو یا چند دوره متوالی با یکدیگر سنجیده می‌شود. به عبارت دیگر، رقم مربوط به یک سال را با رقم مشابه در سال دیگر مقایسه و ضمن تعیین افزایش و کاهش به پیجوبی علت یاعلل پرداخته می‌شود.

۲-۳- دوره گردش عملیات (۱۶) : حاصل جمع دوره تولید، دوره گردش کالا و دوره وصول مطالبات را دوره گردش عملیات می‌نامند. مفهوم عددی که از این معادله بدست می‌آید نشان می‌دهد که چند روز طول می‌کشد تا مراحل تولید، فروش و وصول مطالبات طی شود و پول به انواع شکل‌ها (مواد، دستمزد، کالا و مطالبات) تبدیل و مجدد صورت نقدی پیداکند.

۴- نسبت کالا به سرمایه در گردش (۱۷) : هرگاه موجودی کالا را بر سرمایه در گردش تقسیم کنیم، نسبت کالا به سرمایه در گردش به دست می‌آید. سرمایه در گردش در این معادله عبارت است از دارایی جاری منهای بدھی جاری. این نسبت نشان می‌دهد که چند درصد سرمایه در گردش به صورت موجودی کالا در آمده است. بالا بودن این نسبت نشانه‌ای بروجود مشکل در گردش عملیات جاری تلقی می‌شود.

۵- گردش سرمایه جاری (۱۸) : هرگاه فروش خالص را بر سرمایه در گردش تقسیم کنیم، نسبت مزبور به دست می‌آید. این نسبت حاکی از آن است که سرمایه در گردش تا چه اندازه در فروش مؤثر است. افزایش نسبت دلیل بر کمبود سرمایه در گردش تلقی می‌شود مگر قرائن دیگری مثل افزایش فروش آن را نعی کند.

۶- دوره واریز بستانکاران (۱۹) : جهت محاسبه این نسبت ابتدا باید دفعات واریز بستانکاران را از فرمول زیر بدست آورد:

موجودی کالای پایان دوره + موجودی کالای اول دوره - بهای تمام شده کالای فروش رفته = دفعات واریز بستانکاران
متوسط حساب بستانکاران

هرگاه تعداد روز سال را بر دفعات واریز بستانکاران تقسیم کنیم، دوره واریز بستانکاران به دست می‌آید. فایده دوره واریز بستانکاران در برنامه ریزی پرداخت‌ها و تهییمه بود. بدین معنی وجودی مقایسه آن با مهلت‌هایی که فروشنده‌گان مواد اولیه و کالا برای دریافت مطالبات خود تعیین کرده‌اند، خلاصه می‌شود.

۷- نسبت‌های سرمایه‌گذاری (۲۰) : این نسبت‌ها نشان می‌دهد که هرگاه کار واحد تجاری به تصفیه بکشد، تا چه اندازه طلبکاران و وام‌دهندگان به مطالبات خود میرسند. در ضمن، نسبت‌های سرمایه‌گذاری طرز ترکیب سرمایه شرکت را به معنی اعم آنکه کلیه منابع مالی را در بر می‌گیرد نشان می‌دهد. در اینجا به چهار نسبت سرمایه‌گذاری مهم اشاره می‌شود.

۸- نسبت دارایی ثابت به ارزش ویژه (۲۱) : این نسبت از تقسیم دارایی ثابت به ارزش ویژه به دست می‌آید. نسبت دارایی ثابت به ارزش ویژه نشان می‌دهد که چه مقدار از ارزش ویژه، به مصرف دارایی

۱- نسبت جاری (۷) : هرگاه جمع دارایی جاری را بر جمع بدھی جاری تقسیم کنیم، نسبت جاری بدست می‌آید. بطور کلی می‌توان گفت هر چه نسبت جاری بزرگتر باشد بستانکاران تامین بیشتری خواهند داشت. نقص بزرگ نسبت جاری این است که همه اقلام دارایی جاری را از لحاظ نقدینگی یکسان در نظر می‌گیرد.

۲- نسبت آنی (۸) : هرگاه جمع دارایی آنی (۹) را بر جمع بدھی جاری تقسیم کنیم، نسبت آنی بدست می‌آید. این نسبت به وضوح نشان می‌دهد که آن قسمت از دارایی جاری که از لحاظ ارزش، ثبات بیشتری دارد و احتمال کاهش در آن کمتر است تا چه میزان می‌تواند پشتونه طلبکاران کوتاه‌مدت قرار گیرد.

۳- فرجه تدافعی (۱۰) : هرگاه حاصل جمع موجودی نقدی، سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت و حساب‌ها و اسناد دریافت‌نی را برابر برآورد هزینه‌های نقدی روزانه عملیات، تقسیم کنیم، فرجه تدافعی بدست می‌آید. این نسبت نشان می‌دهد که موجودی نقدی با آنچه در کوتاه مدت انتظار می‌رود وصول شود جمعاً چند روز هزینه‌های واحد تجاری را تکافو خواهد کرد.

۴- نسبت گردش نقدی (۱۱) : سنجش نقدینگی و توان واریز بدھی‌های کوتاه مدت لزوماً با گردش پول و یک نوع پویایی سر و کار دارد. هرگاه گردش نقدی حاصل از عملیات را بر جمع بدھی‌های جاری تقسیم کنیم نسبت گردش نقدی بدست می‌آید. سازمان های تخصصی برای این عقیده‌اند که نتیجه این نسبت چنانچه ۰/۴ یا بیشتر از آن باشد، وضع واحد تجاری از لحاظ قدرت پرداخت بدھی‌های کوتاه مدت مطلوب است.

۵- نسبت‌های فعالیت (۱۲) : هرگونه کسری که در صورت آن مبلغ فروش واحد تجاری و در مخرج آن یکی از اقلام ترازنامه‌آمده باشد نسبت فعالیت نامیده می‌شود.

۶- دوره وصول مطالبات (۱۳) : هرگاه حاصل ضرب متوجه مطالبات در تعداد روز سال (۱۴) را بر فروش نسیه سالانه تقسیم کنیم، دوره وصول مطالبات به دست می‌آید. واحد این نسبت بر حسب روز می‌باشد. این نسبت متوجه مدتی را که فروش شروع و به وصول مطالبات می‌انجامد نشان می‌دهد.

۷- دوره گردش کالا (۱۵) : هرگاه حاصل ضرب متوجه موجودی کالا در تعداد روز سال (۱۶) را بر بهای تمام شده کالای فروش رفته تقسیم کنیم، دوره گردش کالا بدست می‌آید. این نسبت مدت زمانی را نشان می‌دهد که طول می‌کشد تا کالا فروخته شود.

می آید و برحسب درصد بیان می گردد. افزایش نسبت مذکور دلالت بر کمبود سرمایه در گرددش می کند.

روش نسبت یابی دوپان (۲۱) :

روشی که رابطه بین گرددش دارایی (۳۲) واحد تجاری و بازده فروش را مبنای سنجش کارایی و مدیریت آن واحد قرار دهد، روش نسبت یابی دوپان نامیده می شود. نسبت گرددش دارایی به این ترتیب تعیین می شود که فروش را بر جمع دارایی تقسیم می کنیم تا بدانایم دارایی واحد تجاری چه گرددشی از مسیر فروش را داشته است. نسبت یابی دوپان از فرمول زیر به دست می آید:

$$\text{دارایی سودخالص} = \frac{\text{فروش سودخالص}}{\text{فروش}} = \frac{\text{بازده سرمایه گذاری}}{\text{بازده}}$$

این روش فایده دارایی ها را از لحاظ فروش و سودی را که از آن به دست آمده است نشان می دهد. نتیجه نهایی کاربرد فروش دوپان تحت عنوان بازده دارایی قبل از توضیح داده شده است. ولی فایده عمده این روش را در مطالعه اجزای تشکیل دهنده دارایی و سود و رابطه آنها می دانند.

نقاط ضعف نسبت ها

در کاربرد نسبت ها باید از نقاط ضعف آنها آگاه بود. برخی از نقاط ضعف نسبت ها به شرح زیر است:

۱- صورت های مالی به عنوان منبع اصلی تهییه نسبت های مالی بکار می رود و به لحاظ گذشت زمان ارقام مندرج در آنها وضع موجود را نشان نمی دهد. حال تا چه اندازه گذشته می تواند مبنای پیش بینی آینده قرار گیرد محل بحث است.

۲- بعضی نسبت ها که کاربرد بسیار هم دارند ممکن است نتایجی گمراه کننده بیار آورند مگر آنکه کلیه نسبت ها با هم مد نظر قرار گرفته و تحلیل شوند.
۳- در تجزیه و تحلیل نسبت ها تعییرات سطح قیمت ها معمولاً مدنظر قرار نمی گیرد و این خود از فایده نتیجه تجزیه و تحلیل می کاهد.

تجزیه و تحلیل مقایسه ای

در تجزیه و تحلیل مقایسه ای روندهای مهم که سال به سال تغییر می باید از راه صورت های مالی آن سالها تعیین و مورد تفسیر قرار می گیرند. ولی باید توجه داشت که برای درک تجزیه و تحلیل مقایسه ای و تشخیص روند ها لازم است قبل از تجزیه و تحلیل درونی کاملاً مطالعه و مفهوم شده باشد.

روندهای مهم که مورد بحث قرار می گیرند عبارتند از:
۱- **روندهای فروش** (۳۲) : وقتی روند فروش مستمر آافزایش نشان دهد وضع، مطلوب تشخیص و درصورت کاهش، نامساعد تعبیر می گردد. در این حالت یافتن علت بر تعیین مقدار دقیق ارقام ترجیح دارد. مهم این است که بدانایم چرا وضع فروش شرکت در مقایسه با گذشته تغییر پیدا کرده است و به چه دلیل سهم بازار (۳۴) آن کاهش یافته یا از دست رفته است.

ثبت رسیده و به بیان دیگر چه مقدار از سرمایه گذاری صاحبان سهام از گرددش عملیات تجاری واحد تجاری خارج شده است. وقتی نسبت پایین باشد نقدینگی بالا است.

۲-۳- نسبت کل بدھی (۲۲) : این نسبت از تقسیم جمع بدھی بر ارزش ویژه حاصل می شود. نسبت کل بدھی وضع طلبکاران را در مقابل صاحبان سهام نشان می دهد که هر یک تا چه اندازه در واحد تجاری سرمایه گذاری کرده اند.

۳- نسبت بدھی تجاری به ارزش ویژه (۲۳) : از تقسیم بدھی تجاری بر ارزش ویژه، این نسبت حاکی از رابطه بدھی تجاری با ارزش ویژه است. وقتی نسبت بالا باشد نامطلوب تشخیص داده می شود و افزایش مستمر آن ایجاب می کند که در نحوه ترکیب سرمایه گذاری تجدید نظر شود.

۴- نسبت بدھی بلندمدت به ارزش ویژه (۲۴) : این نسبت از تقسیم بدھی بلندمدت بر ارزش ویژه بدست می آید. این نسبت رابطه بدھی بلندمدت را در مقایسه با ارزش ویژه نشان می دهد.

۵- نسبت های سودآوری (۲۵) : هدف از این نسبت ها تعیین میزان موفقیت واحد تجاری در کسب سود است. در عمل به هر کسری که سود واحد تجاری در ارزش ویژه، دارایی ها و یا سرمایه در گرددش در مخرج آن باشد، اصطلاحاً بازده (۲۶) اطلاق می نمایند.

۱- بازده فروش (۲۷) : این نسبت از تقسیم سود خالص بر فروش خالص به دست می آید و برحسب درصد بیان می گردد. این نسبت نشان می دهد که از هر یک ریال فروش چه مقدار سود (برحسب درصد) تحصیل شده است.

۲- بازده ارزش ویژه (۲۸) : این نسبت از تقسیم سود خالص بر ارزش ویژه به دست می آید و برحسب درصد بیان می گردد. در این نسبت ارزش ویژه اول دوره مالی بکار می رود. این نسبت حاکی از میزان سودآوری واحد تجاری است و بازده متعلق به صاحبان سهام را نشان می دهد.

۳- بازده دارایی ها (۲۹) : این نسبت از تقسیم سود خالص بر مجموع دارایی ها به دست می آید و برحسب درصد بیان می شود. این نسبت حاکی از توانایی واحد تجاری در کاربرد تمام منابعی است که در اختیار آن قرار دارد. بسیاری از تحلیل گران این نسبت را شاخص نهایی برای تشخیص کفاایت و کارایی مدیریت در اداره امور واحد تجاری می دانند.

۴- بازده سرمایه در گرددش (۳۰) : این نسبت از تقسیم سود خالص بر سرمایه در گرددش به دست

تجزیه و تحلیل سرمایه در گرددش

هدف از تجزیه و تحلیل سرمایه در گرددش تشخیص عواملی است که در آن تغییراتی را به وجود آورده‌اند و نتیجه‌نهایی تجزیه و تحلیل، ارزیابی کفايت تدبیر مالی مدیران است که بدانیم وقتی سرسید پرداختها فرا می‌رسد آیا توانایی واریز آنها را خواهند داشت؟ به این منظور باید عوامل فزاینده و کاهنده سرمایه در گرددش را تشخیص داد. بطور کلی تجزیه و تحلیل سرمایه در گرددش نشان می‌دهد که در فاصله دو دوره مالی چه وجودی به دست آمده و به چه مصارفی رسیده است. هرگونه معامله‌ای که بر دارایی جاری و بدھی جاری اثر یکسان بگذارد مبلغ سرمایه در گرددش را تغییرنمی‌دهد. تغییراتی که در حساب‌هایی غیر از دارایی جاری و بدھی جاری به وجود آمده باشند بر سرمایه در گرددش تاثیرمی‌گذارند، این تغییرات به سه دسته تقسیم می‌شوند:

۱- تغییرات در ارزش ویژه: هر افزایشی که در ارزش ویژه در فاصله دو دوره مالی پیدا شده باشد منبعی از لحاظ افزایش سرمایه در گرددش به شمار می‌رود.

۲- تغییرات در بدھی بلندمدت: افزایش در بدھی بلندمدت در طی دو دوره مالی منبعی در جهت افزایش سرمایه در گرددش محسوب می‌شود.

۳- تغییرات در دارایی ثابت: کاهش در دارایی ثابت خالص در فاصله دو دوره متواتی موجب افزایش وجود و در نتیجه افزایش سرمایه در گرددش می‌شود. معمولاً تغییرات عمده در سرمایه ناشی از تحولاتی است که در ارزش ویژه پدیدمی‌آید. کاهش سرمایه در گرددش وقتی از نقصان ارزش ویژه‌نشانی شود خطر می‌افزیند و اگر از زیان عملیات به وجود آمده باشد خطر بیشتر می‌گردد.

خطر سنجی

آنچه در بخش‌های قبل گفته شد، بنظر می‌رسد برای اظهار نظر و اخذ تصمیم کافی باشد. ولی مواردی در عمل پیدامی‌شوند که نیاز به ارزیابی و بررسی بیشتری دارند. این گونه موارد را از راه پیش‌بینی و آینده‌نگری تجزیه و تحلیل می‌کنند و چون هدف آن است که رویدادهای نامطابقی که احتمالاً در آینده رخ می‌دهند و مخاطرات و آثار آنها سنجیده شوند عنوان خطرسنجی را برای این بحث انتخاب کرده‌اند. در

خطرسنجی قدرت استنباط، استدلال و استنتاج تحلیل‌گردیدیتر و بیش از پیش جلوه می‌کند. خطرسنجی به بررسی احتمالات آتی از لحاظ ناتوانی در پرداختها و بروز زیان ارتباط پیدا می‌کند و از این رو می‌باید با ابزار کار مديران در برنامه‌ریزی آینده آشنا شویم. وسیله پیش‌بینی آینده بودجه است. بودجه برنامه مالی یک واحد تجاری برای رسیدن به هدفی که در تحصیل سود مشخص گردیده تعریف می‌شود. بنابر این بودجه خط مشی فعلیت و هدف سازمان را مشخص می‌کند و از سوی دیگر، در جریان اجرا

۲- **روند سود** (۲۵) : روند سود معمولاً با روند فروش همبستگی دارد. بدین مفهوم که افزایش یا کاهش فروش اثرش دیدتری بر سود می‌گذارد. این شدت اثر ناشی از آن است که هزینه‌های ثابت در هر حال یکسان باقی می‌مانند. اگر زیان زیاد یا بینه مالی واحد تجاری ضعیف باشد باید آخرين صورت‌های مالی را گرفت و لو این که صورت‌های مالی مزبور موقت و بین دوره‌ای باشند و آنها را با صورت‌های مالی گذشته تطبیق کرد تا عمق مسائل روش شود.

۳- **روند ارزش ویژه** (۳۶) : آنچه ارزش ویژه را افزایش می‌دهد عدم تقسیم سود و نگهداری آن در واحد تجاری و یا افزایش سرمایه است. معاملاتی که نسبت به سهام سرمایه انجام می‌شود ارزش ویژه را تغییر می‌دهد. فروش سهام جدید باعث افزایش ارزش ویژه و تقلیل سرمایه موجب کاهش آن می‌گردد. از طرف دیگر اعلام سود سهمی و برخی معاملات نیز مانند اخذ یا واریز هر نوع وام، خرید یا فروش افلام دارایی بطور نقد و یا در ازای افزایش یا کاهش بدھی تاثیری در ارزش ویژه ندارند مگر به اندازه سود یا زیان حاصل از معامله در مقام مقایسه با ارزش دفتری مورد معامله.

۴- **روند سرمایه در گرددش** (۳۷) : تعیین روند سرمایه در گرددش از آنجا اهمیت دارد که توانایی واحد تجاری را در واریز تعهدات نشان می‌دهد. بهترین روند آن است که در طی سالهایه تدرج افزایش یافته و این افزایش متناسب با نیاز ناشی از توسعه فعالیت باشد. به هنگام توسعه و افزایش حجم تولید، کاهش نقدینگی و افزایش حساب‌های بدھی باید تناسب و اعتدال داشته باشد یعنی افزایش ناگهانی تولید و فعالیت سبب ایجاد تلاطم و تغییرات عمده در وضع مالی نشود. ولی هرگاه کاهش فعالیت تولید یا داد و ستد مدنظر باشد، طبعاً نیاز به سرمایه در گرددش کمتر می‌شود و در نتیجه موجودی حساب‌های نقدی افزایش و حساب‌های مطالبات و کالا کاهش می‌یابند.

۵- **روند نسبت‌ها**: روند نسبت‌ها چگونگی امور مالی را بهتر می‌نمایاند تا مقایسه و تعیین مابه التفاوت ارقام صورت‌های مالی. در زیر روندهای مهم چند نسبت آورده می‌شود:

- ۱-۵- نسبت جاری و آنی معمولاً می‌باید در دو یا چند سال روند صعودی و یا حداقل ثابت داشته باشد.
- ۲-۵- افزایش یا کاهش شدید در سرعت گرددش کالا (برحسب روز) نیاز به بررسی دارد.
- ۳-۵- دوره وصول مطالبات نیز می‌باید تقریباً ثابت مانده باشد. اگر تغییراتی ناگهانی بروز کند می‌باید بررسی شود.
- ۴-۵- گاهی روند از خود نسبت اهمیت بیشتری پیدامی‌کند. نمونه باز آن روند گرددش سرمایه جاری است.

بودجه نقدی تنظیم شود.

کاربرد فنون تجزیه و تحلیل

در پایان ذکر این نکته لازم است که در تجزیه و تحلیل هیچگاه نباید به استفاده از روشی واحد اکتفا کرد و یا اینکه به نتیجه حاصل از کاربرد یکی از فنون تجزیه و تحلیل آن قدر اهمیت داد که جوانب دیگر از نظر دور بماند. تجزیه و تحلیل حد و مرز مشخصی ندارد. اما می‌توان آن را محدود کرد یا برداشته آن افزود. نباید آن چنان به جمع‌آوری و انباشتن اطلاعات و تجزیه و تحلیل آنها پرداخت که عوارض فلجه موشکافی (۲۸) دامنگیر شود و فرصت از دست برود و نه به آن مقدار اندک بسندنده کرد که اساس استنتاج و تصمیم‌گیری سیست گردد. آنچه حدود کار تحلیل گر را معین می‌کند میزان اهمیت کاربرد نتایج تجزیه در اخذ تصمیم و مخاطراتی است که در استفاده از آن ممکن است بروز کند. انباشتن اطلاعات بسیار و گسترش دامنه تجزیه و تحلیل در برخی موارد نتیجه درمانگی و یا وامانگی در تصمیم‌گیری است. باید توجه داشت که تجزیه و تحلیل جای فراست (۲۹) را در اخذ تصمیمنمی‌گیرد. ث

۱- این کتاب توسط دفتر مطالعات مالی و حسابداری مدیریت و با تایید آقای دکتر فضل ... اکبری تلخیص شده است.

- Internal Analysis (۲)
- Comparative Analysis (۳)
- Working Capital Analysis (۴)
- Risk Analysis (۵)
- Liquidity Ratios (۶)
- Current Ratio (۷)
- Quick Ratio (۸)

۹- دارایی آنی عبارت است از همه اقلام دارایی جاری منهاجی موجودی مواد و کالا و پیش‌پرداختها

- Defensive Interval (۱۰)
- Cash Flow Ratio (۱۱)
- Activity Ratio (۱۲)
- Receivables Collection Period (۱۳)

۱۴- در این معادله عموماً تعداد روز سال ۳۶۰ در نظر گرفته می‌شود.

- Inventory Turnover Period (۱۵)
- Operating Cycle (۱۶)
- Inventory to working Capital (۱۷)
- Working Capital Turnover (۱۸)
- Accounts Payable Turnover Period (۱۹)
- Capitalization Ratio (۲۰)
- Fixed Assets to Net Worth (۲۱)
- Debt Ratio (۲۲)

Current Debts to Net Worth (۲۳)

Long - Term Debts to Net Worth (۲۴)

Profitability Ratios (۲۵)

Return (۲۶)

Return on Sales (۲۷)

Return on Equity (۲۸)

Return on Assets (۲۹)

از همان بودجه به صورت ابزار کار مدیران و ضمناً به عنوان عامل کنترل استفاده می‌شود.

مراحل زیر جهت تنظیم بودجه انجام می‌گیرد:

۱- تعیین هدف: حفظ سرمایه و تامین سود لازمه دوام و بقای موسسات تولیدی و بازرگانی است. در تنظیم بودجه، میزان سود باید با واقع‌گرایی برآورد شود و هدفی قابل وصول باشد.

۲- برنامه‌ریزی: اداره هر واحد تجاری مستلزم استفاده از تیروی انسانی، سرمایه و منابع طبیعی است. در دنیای امروز این سه عامل و قیمت تمام شده آنها غیرقابل پیش‌بینی است. در چنین شرایطی است که واحد تجاری باید برنامه‌ریزی کند، نیازهای آینده خود را بررسی و هدف را مشخص نماید و همه‌کوشی را در جهت وصول به آن و تحقق میزان فروش و سودبکاربرد.

۳- تهیه بودجه: اولین قدم جهت تهیه بودجه، پیش‌بینی فروش است که آن را مسئول فروش برآورد می‌کند. فروش بهدو صورت یکی بر حسب مقدار و دیگری براساس ارزش‌ریالی آن برآورد می‌گردد. سپس برآورد میزان فروش به واحد تولید داده می‌شود تا بر آن اساس بهای تمام شده مواد اولیه و هزینه‌های دستمزد و سربار را تعیین کند. در عین حال واحد فروش به تهیه بودجه داخلی یعنی پیش‌بینی هزینه‌های بازاریابی و فروش می‌پردازد. هزینه‌های عمومی و اداری را نیز دفتر مرکزی واحد تجاری پیش‌بینی می‌نماید. اما در عمل واحدهای تجاری به این شرح عمل نمی‌کنند. بلکه یک یا دونفر مسئولیت تهیه همه اطلاعات و تنظیم بودجه را به عهده می‌گیرند.

۴- تصویب بودجه: پس از تهیه بودجه برای بررسی، اصلاح و تصویب به هیأت مدیره واحد تجاری تسلیم می‌گردد. در این مرحله نیز اصلاح بودجه ضرورت می‌یابد زیرا با گذشت زمان‌لزوم تجدیدنظر در هدفها به خصوص در مورد سود ظاهری می‌گردد.

۵- تجدیدنظر در بودجه: هدف از تجدیدنظر در بودجه این است که نتایج عملیات واحد تجاری را با آنچه در بودجه برنامه‌ریزی شده، مقایسه و انحرافات مهم را تعیین کنیم و سپس تا حد امکان علل انحرافات را شناسایی نماییم. تجدیدنظر در برنامه و اقدام اصلاحی مربوط، به عهده آن قسمت یا واحدی از سازمان است که بر آن برنامه کنترل دارد. تاکید می‌شود که این امر کار واحد بودجه نیست.

بودجه نقدی

هنگامی که بودجه تصویب شد، بر آن اساس واحد تدارکات به تهیه مواد اولیه و واحد استخدام به یافتن افراد مورد نیاز اقدام می‌کند. در این مرحله مدیر مالی واحد تجاری نیز باید برای تهیه وجه مورد نیاز، برنامه‌ریزی کند. بنابراین باید براساس بودجه و با توجه به اوضاع واحد تجاری،

Return on Working Capital (၂၄
Du Pont Ratio System (၂၅
Assets Turnover (၂၆
Trend of Sales (၂၇
Market Share (၂၈
Trend of Earnings (၂၉
Trend of Net Worth (၂၁
Trend of Working Capital (၂၂
Analysis Paralysis (၂၃
Intuition (၂၄